

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

Printre peștii mici, ANI prinde și unii mari. Viața de lux a unor funcționari cu averi nejustificate

Judecătorii propun candidați la funcțiile de președinte interimar de instanță. Ce decizii a luat CSM?

Legea cu privire la avocatură a fost modificată. Care sunt principalele noutăți?

Republica Moldova, condamnată de ONU pentru discriminare rasială în câmpul muncii

Din 1 august 2021, CtEDO va examina cauzele conform unei proceduri noi. Termenul de sesizare a Curții se reduce de la 6 la 4 luni

Pe scurt

Despre CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic.

Printre peștii mici, ANI prinde și unii mari. Viața de lux a unor funcționari cu averi nejustificate

La 12 mai 2021, CRJM a publicat un [infografic privind activitatea Autorității Naționale de Integritate \(ANI\)](#) în perioada 2018 – 2020. Potrivit datelor, până la 31 decembrie 2020, ANI a întocmit 532 acte. Cu toate acestea, pe [pagina web oficială](#) erau publicate doar 354. Dintre acestea, în 227 cazuri (64%) ANI a constatat o încălcare a legislației cu privire la integritate. Doar 15 din cele 227 de acte se referă la nedeclararea averilor, iar cele mai multe (121) vizează conflictele de interese. Aproape jumătate din controalele efectuate au durat mai mult de șase luni.

Până în anul 2021, ANI și-a concentrat eforturile pe verificarea integrității la nivel local – 45% din încălcări vizează primari și consilieri și doar 3% vizează deputați, judecători și procurori. Totuși, recent au fost publicate mai multe acte cu privire la persoane notorii.

La 13 mai 2021, ANI a [constatat deținerea averii nejustificate](#) de peste MDL 770,000 de către deputatul Alexandru JIZDAN. Ultimul nu a putut explica proveniența numerarului pentru suplinirea contului bancar al fiului său, student în Țările de Jos. La fel, Jizdan a omis să includă în declarații unele venituri salariale, o construcție accesorie care îi aparține din s. Molovata, r-nul Dubăsari, precum și trei imobile pe teritoriul Olandei, care sunt folosite de către fiul său. ANI a solicitat confiscarea averii nejustificate și a sesizat procuratura privind falsul în declarații.

La 17 mai 2021, ANI a [constatat deținerea averii nejustificate](#) de aproximativ MDL 3,000,000 de către Denis GUZUN, judecător la Judecătoria Chișinău. În 2013-2018, Guzun a activat în calitate de asistent judiciar. În 2019, la numirea sa în funcția de judecător a depus declarația cu întârziere, motiv pentru care ANI a inițiat controlul averii. A fost constatată o diferență substanțială la cumpărarea unor bunuri imobile amplasate în Chișinău (casă de locuit cu teren aferent și construcția accesorie, inclusiv un alt teren pentru construcții) și a unui autoturism marca BMW. Judecătorul a inclus date false despre valoarea cadourilor bănești obținute la nuntă și evenimente de familie în mărime de MDL 2,200,000 și despre economiile familiei în mărime de EUR 113,000. Părinții lui Denis GUZUN sunt, de asemenea, judecători – tatăl la Curtea Supremă de Justiție (CSJ) și mama la

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

ANI a constatat că un judecător nu poate justifica averea de MDL 3,000,000 și cere confiscarea ei

Curtea de Apel Chișinău. Anterior, presa a scris despre [viața de lux a familiei Guzun](#). ANI a sesizat procuratura privind falsul în declarații și urmează să inițieze controale privind averea părinților. De asemenea, ANI a solicitat instanței confiscarea averii nejustificate.

La 19 mai 2021, [ANI a comunicat](#) că Judecătoria Chișinău a obligat procuratura să reia investigațiile privind îmbogățirea ilicită a fostului deputat Nae-Simion PLEȘCA. La 4 decembrie 2020, ANI [a constatat o diferență substanțială](#) și nejustificată de peste MDL 830,000 între averea obținută și cea declarată de ex-deputatul Pleșca. ANI a solicitat confiscarea acesteia și pornirea unei cauze penale. Procuratura mun. Chișinău a refuzat atunci inițierea unei cauze penale, invocând că fapta nu întrunește elementele unei infracțiuni.

La 25 mai 2021, ANI a publicat [actul prin care nu se constată](#) existența averii nejustificate a lui Vladimir PLAHOTNIUC. Controlul a fost efectuat doar pentru martie – iunie 2019, când Plahotniuc a deținut ultimul mandat de deputat și nu a inclus perioada 2014-2015 (mandatul de deputat anterior), pentru că au expirat 3 ani de la deținerea ultimei funcții publice, [condiție impusă de lege](#). Controlul a vizat și [dubla identitate](#) a lui Plahotniuc și a fost inițiat urmare a [investigației jurnalistice](#) privind licitații trucate și spălare de bani prin companii din regiuni offshore, administrate de acesta. În rezultatul controlului, atât în țară, cât și peste hotare, ANI a constatat că unele tranzacții de înstrăinare de bunuri în favoarea fostului deputat sunt dubioase. ANI a sesizat Serviciul Fiscal de Stat și Procuratura Anticorupție.

La 25 mai 2021, ANI a stabilit că președintele r-lui Strășeni, Pavel TAMACIUC, în perioada iunie – octombrie 2020, [a fost în conflict de interese](#) când și-a acordat însuși concedii anuale și premii bănești. Procedura de control a fost inițiată de ANI după ce mass-media a scris că Tamaciuc și alți funcționari ai Consiliului raional Strășeni au beneficiat de premii de circa MDL 100,000.

La 28 mai 2021, Judecătoria Chișinău [a respins cererea ANI](#) de confiscare a averii nejustificate a deputatului Dumitru DIACOV. La 16 februarie 2021, ANI [a constatat o diferență substanțială](#) de peste MDL 600,000 între averea obținută și cea declarată și a solicitat instanței confiscarea acesteia. Motivarea hotărârii din 28 mai 2021 încă nu este disponibilă, însă ANI a declarat că o consideră neîntemeiată și că o va contesta.

La 17 mai 2021, Ziarul de Gardă [a publicat o investigație](#) privind inspectorii de integritate ai ANI, care indică în declarațiile lor automobile la prețuri derizorii (MDL 5,000 – 10,000) și locuințe cu valoarea de zero lei. Inspectorii se justifică prin prevederile legale care permit declararea valorii bunurilor la preț contractual. Cadrul legal ar trebui modificat pentru declararea valorii reale a bunurilor (a se vedea detalii în [Buletinul CRJM nr. 31](#)).

Judecătorii propun candidați la funcțiile de președinte interimar de instanță. Ce decizii a luat CSM?

Colectivele de judecători își doresc alți șefi interimari de instanță decât cei numiți de CSM

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) nu reușește de mai mult timp să desemneze judecători în funcțiile de conducere din instanțele judecătorești (vezi detalii în [Buletin CRJM nr. 32](#)). În timp ce majoritatea funcțiilor de conducere din sistem rămân vacante, [colectivele de judecători au început să propună CSM conducători interimari](#). La 24 mai 2021, peste 60 de judecători din judecătoria Chișinău au propus plenului CSM ca actuala vicepreședintă a judecătoriei, Aliona MIRON, să fie desemnată pentru exercitarea interimatului funcției de președinte al judecătoriei Chișinău. Potrivit judecătorilor semnatari, judecătoarea Miron s-a manifestat ca o persoană responsabilă și cu o foarte bună pregătire profesională. În aceeași zi, alți 18 judecători din sediul Ciocana al Judecătoriei Chișinău, au înaintat pentru aceeași funcție un alt candidat – pe judecătoarea Viorica PUICA. Ultima desemnare a avut loc în [lipsa acordului judecătoarei Puica](#). Aceasta a anunțat în scurt timp că refuză să fie desemnată în funcția respectivă, ea semnând pentru susținerea candidaturii judecătoarei Aliona MIRON.

La ședința din 25 mai 2021, membrii CSM au numit interimari alți judecători. Vicepreședintele Judecătoriei Chișinău, sediul central, Vitalie STRATAN, a fost desemnat să exercite interimatului funcției de președinte al Judecătoriei Chișinău, iar judecătorii Constantin DAMASCHIN și Angela CATANĂ – interimatele funcțiilor de vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău, sediile Ciocana și, respectiv, Buiucani.

Către sfârșitul lunii mai 2021, mai mult de jumătate din toate funcțiile de conducere din sistemul judecătoresc erau exercitate de către interimari (cel puțin 12 funcții de președinte de judecătorie, două funcții de președinte în cadrul curților de apel și chiar funcția de președinte CSJ). Se pare că la această listă se adaugă și potențialul interimat al funcției de președinte al Curții de Apel (CA) Chișinău, după ce la 28 mai 2021, Președinta Republicii Moldova, Maia SANDU, a retras decretul de numire a actualului președinte al CA Chișinău, Vladislav CLIMA, invocând încălcarea regimului conflictului de interese în procesul de numire a acestuia. Clima [a declarat](#) la scurt timp că va contesta decizia de revocare.

Legea cu privire la avocatură a fost modificată. Care sunt principalele inovații?

La 22 aprilie 2021, Parlamentul a adoptat modificări la [Legea cu privire la avocatură](#). Au fost excluse numeroase incompatibilități ale avocaților, a fost redusă perioada stagiului profesional și facilitată efectuarea acesteia, au fost lărgite competențele Consiliului Uniunii Avocaților, a fost schimbat modul de alegere a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, a fost reglementat mai detaliat modul de petrecere a examenelor în avocatură, de apreciere a candidaților și de contestare a rezultatelor, etc.

Noua lege lărgeste competența Consiliului Uniunii Avocaților, modifică modul de alegere a Comisiei de licențiere și de petrece a examenelor și oferă drepturi suplimentare avocaților stagieri

Spre deosebire la legislația precedentă, care impunea avocaților incompatibilitățile funcționarilor publici, modificările lărgesc gama de activități compatibile cu activitatea de avocat. Astfel, avocatul va putea fi angajat în sectorul privat și chiar să facă activitate de antreprenoriat. Activitatea de avocat va fi incompatibilă doar cu funcția publică sau de demnitate publică, activitatea de notar sau de executor judecătoresc ori cu activitățile pe care Consiliul Uniunii Avocaților le consideră că afectează demnitatea sau independența profesiei de avocat, sau bunele moravuri. Legea noua mai prevede că același avocat nu poate fi concomitent membru în două organe de autoadministrare ale avocaturii.

Perioada minimă a stagiului profesional a fost redusă de la 18 la 12 luni. Noua lege a introdus și durata maximă a stagiului profesional, care este de 24 de luni. După 12 luni de stagiul, stagiarul poate participa la examenul de admitere în profesie, fără a-și întrerupe calitatea de stagiar. De asemenea, noua lege prevede că stagiarul trebuie să repete stagiul profesional dacă nu promovează de trei ori examenul de admitere în avocatură. Anterior, stagiul trebuia repetat după două eșuări. Examenele nu vor mai depinde de votul membrilor Comisiei de licențiere, ci de punctajul obținut. Punctajul minim și modul de apreciere a candidaților urmează a fi stabilit în Statutul profesiei de avocat. Legea a mai introdus dreptul avocatului stagiar să acorde asistența juridică garantată de stat în cauze civile și să participe, alături de avocatul îndrumător, la orice fază a procesului penal. De asemenea, legea a introdus pentru prima dată sancțiuni disciplinare pentru avocații stagieri.

Noua lege a clarificat modul de organizare și participare la Congresul Uniunii Avocaților și la adunările generale ale celor patru barouri. Participarea la acestea se va putea realiza și prin mijloace electronice, având drept de vot doar avocații activi. Pentru a fi deliberative, la ele trebuie să participe 1/3 din avocații cu drept de vot.

Legea a introdus dreptul pentru Consiliul Uniunii Avocaților să introducă orice taxe pentru avocați sau cei care doresc să intre în avocatură. Legea, totuși, prevede că avocații cu activitatea suspendată nu vor mai plăti contribuții la Uniunea Avocaților. Aprobarea bugetului Uniunii Avocaților și mărimea contribuției vărsate în bugetul Uniunii au fost transferate din competența Congresului în competența Consiliului Uniunii Avocaților. Consiliul va aproba și metodologia de desfășurare a examenelor.

Modificările au schimbat modul de alegere a Comisiei de licențiere. Șase membri ai comisiei vor fi aleși de Congres, iar cinci – de barouri. Hotărârile Comisiei de licențiere cu privire la examene vor fi contestate la o comisie specială compusă din cinci avocați desemnați după depunerea contestațiilor de Consiliul Uniunii Avocaților. Punctajul membrilor comisiei de soluționare a contestațiilor se adaugă la cel la membrilor Comisiei de licențiere, obținându-se punctajul final al examenului.

Legea a schimbat și modul de organizare a alegerilor în Uniunea Avocaților. Candidații trebuie să se înregistreze cu cel puțin 15 zile înainte, iar lista candidaților nu poate fi completată ulterior. Platformele candidaților trebuie

publicate online de Uniunea Avocaților cu cel puțin 10 zile până la alegeri, iar candidaților li se acordă timp egal la congres sau adunarea generală. Legea a mai redus de la 40 la 16 ore volumul anual al instruirii obligatorii a avocatului.

Legea a fost promulgată de Președinta Maia SANDU și urmează a fi publicată în curând în Monitorul Oficial. Ea va intra în vigoare din ziua publicării în Monitorul Oficial. Consiliul Uniunii Avocaților a fost împuternicit ca, în termen de trei luni, să modifice Statutul profesiei de avocat în conformitate cu noua lege.

Republica Moldova, condamnată de ONU pentru discriminare rasială în câmpul muncii

La 22 aprilie 2021, Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (Comitetul) a publicat decizia în cauza *Zapescu c. Moldova* și a condamnat pentru prima dată Republica Moldova pentru discriminare rasială în câmpul muncii. Comitetul a constatat violarea art. 6 din [Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială](#). CRJM, în calitate de parte terță, a prezentat Comitetului comentarii pe marginea acestui caz.

Comitetul ONU a condamnat Moldova, deoarece nu a fost inversată sarcina probațiunii, iar reclamantul a fost obligat să-și dovedească apartenența etnică

Comitetul ONU a constatat deficiențe în examinarea cauzelor de discriminare în instanțele judecătorești, în special în partea ce ține de remediile oferite de stat. Instanțele naționale au eșuat să aplice inversarea sarcinii probațiunii, care este prevăzută expres în [Legea cu privire la asigurarea egalității](#), în standardele internaționale și în [practica Curții Europene a Drepturilor Omului](#). Inversarea sarcinii probațiunii înseamnă că dovedirea faptului că acțiunea în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor acuzate că au comis fapta discriminatorie și nu invers.

De asemenea, instanțele naționale au cerut nejustificat reclamantului să-și demonstreze prin probe apartenența etnică, contrar principiului autoidentificării. Mai mult, Comitetul a menționat că alegerea remediei particular – compensarea daunelor pentru discriminare în loc de angajare sau de adresare în judecată, fie la Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității – argumente invocate de instanțele naționale – nu trebuie să afecteze negativ examinarea cererii de discriminare și să pună petiționarul într-o poziție defavorabilă.

Cazul se referă la un student de etnie romă, care împreună cu un coleg de facultate, a încercat să se angajeze, în calitate de chelner, în cadrul rețelei de restaurante „Andy’s Pizza”. Ambii candidați aveau același sex, aceleași trăsături fizice, statură, vârstă, limbă, experiență profesională, unica diferență între ei fiind etnia. În cele din urmă, candidatura persoanei de etnie romă a fost respinsă și s-a dat preferință celui de al doilea candidat.

Guvernul moldovenesc urmează să prezinte Comitetului ONU, până la 22 iulie 2021, informații referitoare la măsurile întreprinse ca urmare a opiniei Comitetului. Acesta este al doilea caz de discriminare examinat de către

Comitetul ONU împotriva Republicii Moldova. [Primul caz](#) a fost examinat în octombrie 2008 și se referă la o infracțiune motivată de prejudecată.

Din 1 august 2021, CtEDO va examina cauzele conform unei proceduri noi. Termenul de sesizare a Curții se reduce de la 6 la 4 luni

La 21 aprilie 2021, [Protocolul nr. 15](#) la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (Convenția) a fost ratificat de ultimul stat membru al Consiliului Europei. Protocolul va intra în vigoare la 1 august 2021. CRJM a elaborat [un infografic](#) pentru a explica esența acestui protocol.

Din 1 februarie 2021, termenul de adresare la CtEDO se reduce de la șase la patru luni

Reducerea termenului de sesizare a Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) de la șase la patru luni este modificarea majoră introdusă prin Protocolul 15. În consecință, toate actele emise începând cu 1 februarie 2022 vor putea fi constate la CtEDO în termen de 4 luni. Premisele reducerii acestui termen țin de accesul mai ușor la informație datorită tehnologizării justiției, urgentarea examinării cauzelor și micșorarea volumului de muncă al CtEDO.

Protocolul nr. 15 mai prevede că, pentru accederea în funcția de judecător CtEDO, candidatul trebuie să aibă mai puțin de 65 ani. În prezent, Convenția nu prevede vârsta maximă de accedere în funcție de judecător al CtEDO, însă prevede că mandatul judecătorului încetează la 70 de ani. Protocolul mai elimină dreptul părților de a se opune examinării cauzei de către Marea Cameră și introduce dreptul CtEDO de a declara cererea inadmisibilă când [nu a existat un prejudiciu important](#), chiar dacă cauza nu a fost examinată corespunzător la nivel național.

Pe scurt

La 13 aprilie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a declarat inadmisibilă cererea în cauza [Terheș c. României](#). Reclamantul, un europarlamentar pe lista Partidului Social Democrat din România, s-a plâns că autoizolarea impusă de Guvernul român în primăvara anului 2020 pentru a opri pandemia COVID-19 i-a încălcat dreptul la libertate. CtEDO a considerat că nivelul restricțiilor privind libertatea de mișcare nu a fost de o așa natură încât blocarea generală dispusă de autorități să constituie privarea de libertate.

La 27 aprilie 2021, Curtea Constituțională [a declarat neconstituțională legea](#) votată de deputații Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), cei ai Partidului Politic „ȘOR” și din Platforma „Pentru Moldova” la 3 decembrie 2020. Proiectul prevedea că Serviciul de Informații și Securitate (SIS) trece din subordonarea Președintelui țării în cea a Parlamentului. Curtea Constituțională a invocat faptul că a fost încălcată procedura de adoptare a legii, deoarece opoziția parlamentară a fost împiedicată să participe la examinarea și dezbateră proiectului. Dezbateră proiectului în plenul Parlamentului a durat doar un minut. Acest lucru constituie, conform Curții, o încălcare în cadrul procedurilor de legiferare a dreptului deputaților de a propune modificări la proiectul de lege și a principiului tratamentului corect și adecvat al minorității

parlamentare.

La 7 mai 2021, Procuratura Generală a **anunțat** că a **clasat** cauza penală privind dublele identități ale unor persoane, printre care și Vladimir PLAHOTNIUC. Dosarul a fost inițiat la 29 octombrie 2019 de Procuratura Anticorupție. Cauza se referea la eliberarea pașapoartelor cetățenilor Republicii Moldova pe numele Vladislav NOVAK (în realitate Vladimir PLAHOTNIUC) și Alexandr REZNIC (în realitate Vaja JHASHI). Procuratura Generală a anunțat că pașapoartele au fost perfectate de către Agenția Servicii Publice în conformitate cu prevederile Legii privind activitatea specială de investigații. Procuratura a menționat că pașapoartele nu au fost transmise titularilor și că au fost nimicite. La sfârșitul lunii mai, **TV8 a identificat** totuși că identitățile false emise pentru Vladimir PLAHOTNIUC și Vaja JHASHI mai sunt valabile.

La 13 mai 2021, deputații socialiști Vasile BOLEA, Alla DAROVANNAIA și Vladimir ODNOSTALCO au prezentat într-o **conferință de presă** proiectul de modificare a articolului 48 din Constituție. Proiectul propune interzicerea căsătoriilor dintre persoane de același sex. Constituția Republicii Moldova, în articolul 48 alin (2), deja conține o interdicție clară în acest sens. O interdicție pentru căsătoriile între persoanele de același sex este prevăzută și în articolul 15 din Codul familiei. Deputații PSRM au adăugat că proiectul va include o prevedere privind sancționarea propagandei homosexualității. PSRM pledează, astfel, împotriva educației sexuale în școli, pentru a evita predarea informației despre homosexualitate. Deputații socialiști susțin că inițiativa este necesară pentru a proteja valorile familiei tradiționale. Proiectul să referă la o problemă juridică inventată, iar conferința de presă nu este altceva decât parte a campaniei electorale.

La 18 mai 2021, **CSM a suspendat** toate concursurile pendinte pentru promovarea judecătorilor în instanțele superioare sau funcții de președinte și vicepreședinte de instanță judecătorească. Suspendarea s-a făcut după ce **CSM a fost „obligat”** de CA Chișinău să propună Parlamentului Republicii Moldova numirea la Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a câtorva candidați anterior refuzați de către CSM. Judecătorii consideră că hotărârile CSM în acest caz nu au fost motivate, odată ce menționează doar lipsa unui număr suficient de voturi care nu au fost întrunite de candidați. Suspendarea va fi valabilă până în momentul când CSJ va emite o soluție irevocabilă în aceste litigii. Este greu de înțeles de ce CSM a suspendat concursurile care nu vizează promovarea la CSJ.

I Echipa CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Președinte

Victoria MEREUȚĂ
Consilieră juridică

Nadejda HRIPTIEVSCHI
Directoare de program

Aurelia CELAC
Manager financiar și contabil

Sorina MACRINICI
Directoare de program

Olga CORTAC
Directoare a Serviciului Administrativ

Oxana BRIGHIDIN
Consilieră juridică

Alina FRIMU
Asistentă a Serviciului Administrativ

Ilie CHIRTOACĂ
Consilier juridic

Dumitru JOMIR
Ofițer de Comunicare

Daniel GOINIC
Consilier juridic